

Duration : 3 hours

Total Marks : 100

- Note:** 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.
3. Answers to both the sections to be written in the same answer book.

Section – I

- Q1.** Explain the following terms in brief (any four) : (8)
a. Human Resource Management
b. Recruitment
c. Performance Test
d. Formal Interview
e. Refresher Training
f. Horn Effect
g. Technical Skill
h. Performance Appraisal
- Q2.** Answer the following (any two): (16)
a. Describe the functions of Human Resource Management.
b. What is Human Resource Planning? Discuss its importance.
c. Describe the various steps in selection process of employees.
- Q3.** Answer the following (any two): (16)
a. What is Interview? Discuss the importance of interview in the selection process.
b. Explain off-the-job methods available for training of employees.
c. Describe the modern methods of performance appraisal.
- Q4.** Short Notes (any two): (10)
a. Internal sources of recruitment.
b. Uses of job analysis.
c. Scope of Human Resource Development.
d. Limitations of performance appraisal.

Section – II

- Q5.** Explain the following terms in brief (any four): (8)
a. Group Cohession
b. Human Relations
c. Hygiene Factors
d. Employee Morale
e. Grapevine
f. Democratic Leader
g. Encoding
h. Grievance

- Q6. Answer the following (any two):** (16)
- a. What is a Group? Describe the different types of group.
 - b. Explain the measures to be taken by management to improve human relations.
 - c. Explain McGregor's theory of motivation.

- Q7. Answer the following (any two):** (16)
- a. Discuss the factors that affect employee morale.
 - b. Describe the means of communication in a business organisation.
 - c. Define Leadership. Discuss the roles of a leader.

- Q8. Short Notes (any two):** (10)
- a. Trait Theory of leadership.
 - b. Changing human needs.
 - c. Causes of conflict.
 - d. Herzberg's theory.

कालाबाधी : ३ तास

एकूण गुण : १००

- सूचना : १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
३. दोन्ही विभागांची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
४. मूळ इंग्रजी प्रश्न प्रमाण मानावेत.

विभाग १

- प्र१. खालील संज्ञाचे थोडक्यात स्पष्टीकरण लिहा. (कोणत्याही चार) (८)
- अ. मानवी संसाधन व्यवस्थापन
ब. भरती
क. कल चाचणी
ड. औपचारिक मुलाखत
इ. उजळणी प्रशिक्षण
फ. हॉर्न परिणाम
ग. तांत्रिक कौशल्य
ह. कार्यसिद्धी मूल्यमापन
- प्र२. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन): (१६)
- अ. मानव संसाधन व्यवस्थापनाची कार्ये विशद करा.
ब. मानवी संसाधन नियोजन म्हणजे काय? त्याच्या महत्वाची चर्चा करा.
क. कर्मचारी निवड प्रक्रियेतील विविध टप्पे विषद करा.
- प्र३. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन): (१६)
- अ. मुलाखत म्हणजे काय? निवड प्रक्रियेतील मुलाखतीची भूमिका स्पष्ट करा.
ब. कर्मचाऱ्यांना देणाऱ्या कामाबहिर्गत विविध प्रशिक्षण पद्धतींची चर्चा करा.
क. कार्यसिद्धी मूल्यमापनाच्या आधुनिक पद्धतींची चर्चा करा
- प्र४. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन): (१०)
- अ. भरतीचे अंतर्गत स्रोत.
ब. कार्य विश्लेषणाचे उपयोग.
क. मानवी विकासाची व्याप्ती.
ड. कार्यसिद्धी मूल्यमापनाच्या मर्यादा.

विभाग २

- प्र५. खालील संज्ञाचे थोडक्यात स्पष्टीकरण लिहा (कोणत्याही चार): (८)
- अ. गट एकत्रीकरण
ब. मानवी संबंध
क. आरोग्यशास्त्र विषयक घटक
ड. कर्मचारी मनोधैर्य
इ. ग्रेपवाइस (Grapevine)
फ. लोकशाही नेतृत्व
ग. एन्कोडिंग (Encoding)
ह. तक्रार
- प्र६. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन): (१६)
- अ. गट म्हणजे काय? गटांचे विविध प्रकार विषद करा.
ब. मानवी संबंध सुधारण्यासाठी व्यवस्थापनाने केलेल्या उपाययोजनांची चर्चा करा.
क. मक्क्रेगोरचा अभिप्रेरणा सिद्धांत स्पष्ट करा.
- प्र७. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतीही दोन): (१६)
- अ. कर्मचाऱ्यांचा मनोधैर्यवर परीणाम करणाऱ्यां घटकांची चर्चा करा.
ब. व्यवसाय संघटनेत संदेशवहनाच्या विविध माध्यमांचे वर्णन करा.
क. नेतृत्वाची व्याख्या लिहा. नेत्याच्या भूमिकेची चर्चा करा.
- प्र८. टीपा लिहा. (कोणत्याही दोन): (१०)
- अ. नेतृत्व गुणधर्म सिद्धांत.
ब. बदलत्या मानवी गरजा.
क. वादविवादाची कारणे.
ड. हर्जबर्गचा सिद्धांत.
